

Trumpos 2014 metų Nacionalinio mokinių mokymosi pasiekimų tyrimo išvados

1. Lyginant 2012 ir 2014 metų nacionalinių mokymosi pasiekimų tyrimų 4 ir 8 klasių pagrindinių imčių rezultatus, mokinių matematikos ir skaitymo pasiekimų vidurkiai **nesiskiria** statistiškai reikšmingai.
2. Viena iš svarbiausių šalies bendrojo ugdymo problemų išlieka **didelė žemų mokymosi pasiekimų mokinių procentinė dalis**.
3. Nuo 2007 iki 2014 metų 4 ir 8 klasių mokinių, dalyvavusių nacionaliniuose mokinių mokymosi pasiekimų tyrimuose, matematikos ir lietuvių kalbos **mokymosi motyvacija beveik nepasikeitė**.
4. Ne visos pastaruoju metu pradiniam ir pagrindiniam ugdyme diegtos naujovės pasiekė savo tikslą. Pavyzdžiui, tyrimo rezultatai leidžia kelti hipotezę, kad dalies parengtų ugdymo kokybės gerinimo rekomendacijų pedagogai nesuprato, arba jos buvo ne visai teisingos. Yra pagrindo manyti, kad **dalys naujovių dažnai yra tik imituojamos**, bet ne nuosekliai ir tikslingai diegiamos.
5. Mokant lietuvių kalbos pradinėse klasėse dažnai labai **neveiksmingai mokoma** ir mokomasi pristatyti perskaitytas knygas, suprasti skaitomus tekstus. Pastebėta, kad mokymo ir mokymosi **suprasti skaitomus tekstus** faktorius neigiamai koreliuoja tiek su mokinių skaitymo testo rezultatais, tiek su teksto kūrimo užduočių rezultatais.
6. Nei skaitymo, nei rašymo rezultatams **teigiamo poveikio neturi** mokiniams teikiamas **didelis kiekis įvairių rašymo užduočių**. Statistiniai skaičiavimai parodė, kad yra tam tikras ketvirtokams optimalus nuo konkrečios situacijos priklausantis mokiniams skiriamų rašymo užduočių kiekis. Kai šis kiekis viršijamas, mokinių mokymosi pasiekimai būna žemesni.
7. Mokant lietuvių kalbos pradinėse klasėse dažnai **būna veiksmingas nuoseklus mokymas rašyti tekstus**. Šis faktorius teigiamai koreliuoja tiek su mokinių skaitymo testo rezultatais, tiek su teksto kūrimo užduočių rezultatais. Taip pat nustatyta, kad su mokinių skaitymo ir rašymo pasiekimais teigiamai koreliuoja **negrožinių tekstų skaitymas ne mokykloje**.
8. Aštuntokų skaitymo testų ir tekstų kūrimo užduočių rezultatai rodo, kad pagrindinėje mokykloje taikoma **skaitomo teksto supratimo metodika yra gana veiksminga**.
9. Mokant lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pirmajame konkurenciniame (5-8 klasėse) **nepasiteisina pernelyg dažnos** atsiskaitymui skiriamos **rašymo užduotys**. Galima pastebėti, jog atsiskaitymui skirtų užduočių kiekiui viršijus tam tikrą optimalią ribą, mokinių pasiekimai būna žemesni.
10. Kai kurie lietuvių kalbos mokytojai pagrindinėje mokykloje taiko labai **neveiksmingus** lietuvių kalbos **rašymo mokymo metodus** (arba galbūt neveiksmingai taiko tinkamus metodus), pavyzdžiui, moko įsivertinti rašinių mokiniams teikdami grįžtamąjį ryšį ir gerai įvertintų rašinių pavyzdžius. Šiuos ugdymo praktikoje taikomus metodus reikėtų nuodugniau ištyrinėti ir parengti rekomendacijas, kaip tobulinti rašymo mokymą ir mokymąsi. Tyrimo duomenys leidžia kelti hipotezę, kad taikydami minėtus metodus lietuvių kalbos mokytojai nepakankamai moko mokiniams labai reikalingų skaitomo teksto supratimo ir teksto kūrimo strategijų, taip pat nepakankamai veiksmingai ugdo bendruosius aukštesniojo lygmens mąstymo ir metakognityvinius gebėjimus.

11. Rezultatai rodo, kad mokant matematikos pradinėse klasėse **neveiksmingai** taikomos praktinės užduotys ir **formuojamojo vertinimo elementai** (tikslų kėlimas, užduočių ir metodų aiškinimasis, diskutavimas, apibendrinimas), taip pat, neveiksmingai mokoma ieškoti mokymuisi reikalingos informacijos, **naudotis kompiuteriu**.

12. Mokant matematikos pagrindinės mokyklos pirmajame konkurenciniame (5-8 klasėse) mokytojai dažnai nesugeba veiksmingai sudominti mokinių, tinkamai jiems padėti, paaiškinti ir juos palaikyti.

13. Tyrimo rezultatai rodo, jog **yra daug mokinių, tiek ketvirtokų, tiek ir aštuntokų, kuriems nesiseka mokytis**, tačiau jiems duodamos per sunkios, neaiškios lietuvių kalbos ir matematikos klasės ir namų užduotys. Tikėtina, jog tie mokiniai negauna reikiamos mokymosi pagalbos mokykloje. Pavyzdžiui, galima išskirti nemažą grupę aštuntokų, kuriems matematika nesiseka, nors namiškiai ar kiti žmonės jiems dažnai padeda ruošti namų darbus.

14. Tyrimas atskleidė, kad ketvirtokų **savijauta mokykloje nekoreliuoja su jų mokymosi pasiekimais**, nors šiuolaikinė pedagogika teigia, kad tarp geros mokinių savijautos ir aukštesnių mokymosi pasiekimų turi būti stiprus teigiamas koreliacijos ryšys. Galima kelti hipotezę, kad gera mokinių savijauta Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose neretai kuriama aukštesnių mokymosi pasiekimų sąskaita, nekeliant aukštesnių ugdymo kokybės reikalavimų.

15. Mokinių savijauta mokykloje daugiausia priklauso nuo jų saugumo jausmo (mokykloje, pakeliui į ją ir iš jos) ir nuo veiksmingų organizacinių bei pedagoginių priemonių, kurių mokykla imasi prieš patyčias. Patyčių problemų sprendimas mokykloje nuo individualių mokinių pastangų ir gebėjimų priklauso nedaug.

16. Daugelis ketvirtokų ir aštuntokų, atsakydami į klausimus apie mokėjimą mokytis, klausimynuose nurodo aiškius požymius, kad jiems **trūksta metakognityvinių ir kitų mokymosi mokytis gebėjimų**. 2014 metų, kaip ir 2012 metų, nacionalinių mokymosi pasiekimų tyrimų duomenys rodo, kad metakognityvinių ir kitų mokymuisi svarbių gebėjimų trūkumas yra vienas iš faktorių, stipriausiai neigiamai veikiančių mokinių pasiekimus.